

Predmet: Lovas (Ljuban Devetak i dr.)

Broj predmeta: K-Po2 22/10

Glavni pretres 23.03.2011.

Izveštaj: Nataša Kandić i Slavica Jovanović, punomoćnice oštećenih

Ispitivanje svedokinje/oštećene Ružice Pavlić

Ispitivanje se vrši putem video-konferencijske veze iz Županijskog suda u Vukovaru. Suđenje prati petoro članova porodica žrtava.

Na dan napada na Lovas, 10.10.1991. godine, bila je u svojoj kući sa sinovima Željkom i Darkom Pavličem. Tokom granatiranja sela koje je prethodilo napadu srušena je katolička crkva i neke kuće. Sutradan po napadu pripadnici srpskih oružanih snaga uhapsili su i odveli njene sinove, nakon čega ih ona više nikada nije videla. Među vojnicima koji su ih odveli bio je i meštаниn sela Mirko Rudić. Čula je da su njeni sinovi tri-četiri dana bili zatvoreni u prostorijama Zemljoradničke zadruge, a onda ubijeni u nekoj garaži.

Pitanja punomoćnika oštećenih

Niko u selu nije ni na koji način pružao otpor, odnosno pucao na pripadnike srpskih oružanih snaga koje su napadale selo. Njeni sinovi nisu posedovali nikakvo oružje, a tokom napada nalazili su se u kući. Par dana pošto su njeni sinovi uhapšeni, otišla je do mesne kancelarije sa namerom da im odnese čist veš, ali joj je tamo komšija rekao da su ih ubili pripadnici srpskih oružanih snaga. Tela njenih sinova sahranjena su sa telima ostalih ubijenih Hrvata, u masovnoj grobnici na seoskom groblju. Njihova tela sahranjena su u crnim najlonskim vrećama. Od napada na selo do odlaska iz sela 25.10.1991. godine oko ruke je nosila belu traku, a na kapiji je istakla beli peškir. Poznaje optužene Ljubana Devetaka, Milana Devčića, Milana Radojčića i Željka Krnjajića. Oni su bili osobe sa najviše vlasti u Lovasu u tom periodu i odgovorni su za dešavanja u Lovasu u oktobru 1991. godine, kao i za ubistvo njenih sinova. Propusnice koje su Hrvati morali da poseduju za kretanje kroz selo i izlazak iz sela, izdavane su zgradi mesne zajednice. Muškarci i žene hrvatske nacionalnosti morali su da obavljaju prinudni rad.

Pitanja zamenika tužioca

Srpski vojnici su pretresli njenu kuću i nisu pronašli bilo kakvo oružje. Dok su njeni sinovi bili zatvoreni, obišla ih je jednom. Na vratima prostorije u kojoj su oni bili zatvoreni stajao je Ilija Radojčić u uniformi i naoružan. Ne zna tačno da li su njeni sinovi ubijeni pre ili nakon događaja na minskom polju, ali zna da su se njihova tela nalazila u istom kamionu kao i tela meštana ubijenih na minskom polju. Njen dever Tomislav Pavlić je pitao Dušana Grkovića da li bi mogao da pomogne da njeni sinovi budu oslobođeni, na šta je on rekao da ne može, jer su optuženi da su pucali na srpske vojnike.

Ispitivanje svedokinje/oštećene Ane Hirjovati

Na dan napada na Lovas 10.10.1991. godine nalazila se u Lovasu. Selo su napadali pripadnici srpskih oružanih snaga - JNA, paravojnih formacija i meštani sela srpske nacionalnosti. Napad je počeo granatiranjem, nakon čega je ona sa svojom decom i porodicom svoje sestre otišla u podrum, dok je njen otac ostao u kući. Čuli su rafale u hodniku kuće i razbijanje stvari po kući. Srpski vojnici naredili su im da izađu iz podruma, nakon čega su vojnici uhapsili njenog oca i

muža njene sestre Miju Božića i odveli ih iz dvorišta. Kroz prozor je videla da ih sprovode vojnici među kojima su bili optuženi Milan Radojčić i Željko Krnjajić, kao i Milorad Radojčić zvani *Bajica* i Milorad Vorkapić zvani *Drnda*. Nedugo zatim čuli su rafale i pretpostavile su da su ih srpski vojnici ubili.

Nakon dva dana, ona i sestra pitale su Đuru Prodanovića o njihovoj sudbini, i on im je rekao da mu je komandant Ljuban Devetak naredio da im kaže da su oni ubijeni. Sutradan je kod njih kući došao Milan Rendilić koji je rekao da ga je poslao Ljuban Devetak da im saopšti da su njih dvojica ubijeni. Drugog dana je videla bager kojim je iskopana masovna grobnica u kojoj su sahranjeni svi Hrvati ubijeni u tom periodu. Trećeg dana nakon napada kod njih kući došao je optuženi Milan Radojčić i naredio im da obavljaju radove na hranjenju domaćih životinja u selu. Nisu smele da zaključavaju kapije i ulazna vrata na kućama. Srpski vojnici su često dolazili do njihove kuće, pucali u njihovom pravcu i govorili da sa njihovog tavana neko puca, što nije bilo tačno.

Pitanja zamenika tužioca

Đura Prodanović i drugi Srbi iz Lovasa govorili su da je optuženi Ljuban Devetak glavni komandant u Lovasu i da je on komandant svim pripadnicima srpskih oružanih snaga u selu. Optuženi Milan Radojčić rekao je da se prinudni radovi izvode po naređenju optuženog Ljubana Devetaka. Sve vreme boravka u Lovasu, kao i svi drugi Hrvati, nosila je belu traku oko ruke i nije smela da slobodno izlazi iz kuće. Nije videla da bele trake oko ruku nose Srbi. Iz Lovasa je otišla 25.10.1991. godine.

Pitanja punomoćnika oštećenih

Na pitanje punomoćnice oštećenih Slavice Jovanović, svedokinja/oštećena je rekla da je za smrt svog oca i zeta saznala od zeta Martina Šafarika koji je bio angažovan na sahranjivanju tela ubijenih meštana Hrvata.

Ispitivanje svedoka/oštećenog Vladimira Šalaja

Na dan napada na Lovas, 10.10.1991. godine, nalazio se u kući svog strica Jakoba Šalaja. Sutradan je počeo da radi u improvizovanoj pekari, a posle na drugim poslovima u Zemljičaradničkoj zadruzi. Nekoliko dana kasnije, na minskom polju ubijen je njegov otac Mijo Šalaj. Iz Lovasa je otišao 24.12.1991. godine.

Pitanja zamenika tužioca

Pešadijskom napadu prethodilo je granatiranje sela. Na dan napada bio je sa stricem Jakobom Šalajem, Milanom Radmilovićem i Josipom Bošnjakovićem. Nalog da treba da se jave u Zadruhu preneo im je Milan Rendilić. U Zadruzi su videli meštane Hrvate koje su priveli i zatvorili srpski vojnici, među kojima su bili Berislav Filić i Mata Bataković. Optuženi Ljuban Devetak je bio osoba sa najviše vlasti u selu, a optuženi Milan Devčić, Milan Radojčić i Željko Krnjajić obavljali su važne funkcije u vlasti. Svi oni su nosili uniforme i bili naoružani. Dana 17.10.1991. godine, sa ostalim meštanima Hrvatima bio je zatvoren u dvorište Zemljičaradničke zadruge, ali je nešto kasnije izveden u grupi od 17 meštana koji su, po naređenju optuženog Ljubana Devetaka, bili zatvoreni u kući Mirka Milića. Sutradan su ga srpski vojnici odveli u pekaru gde je radio. Za smrt oca saznao je od Josipa Antolovića koji mu je rekao da je njegov otac ubijen na minskom polju. Bele trake oko ruku nosili su samo Hrvati, koji su morali i da svoje kuće obeležavaju belim trakama.

Pitanja branilaca optuženih

Tokom granatiranja sela srušena je i spaljena seoska katolička crkva. Par meseci pre napada, meštani Lovasa organizovali su održavanje seoskih straža, u šta je bio uključen i svedok/oštećeni. Straže su održavane na par mesta u selu sa namerom da o opštoj opasnosti, meštani sela budu upozoreni na vreme. Optuženi Željko Krnjajić u to vreme je često dolazio u pekaru gde je svedok/oštećeni radio.

Pitanja predsednice veća

Na dan napada na Lovas u selu nije bilo pripadnika hrvatskih oružanih snaga, niti je bilo ko iz sela pružao oružani otpor. Naređenje za odlazak u dvorište Zaduge 17.10.1991. godine pročitao je meštalin Tomislav Šelebaj dobijući u bubanj. Pre ulaska u dvorište Zaduge, meštane Hrvate pretresli su srpski vojnici koji su nosili bele opasače. Antun i Anka Jovanović su njegovi rođaci koje su srpski vojnici ubili na dan napada na selo, a njihovog sina, Josipa Jovanovića, ubili su nakon zatvaranja u zatvor u zgradi mesne zajednice.

Fond za humanitarno pravo